

■ TRIBUNA POLITICA

L'armada svizra – partenaria, motor, infrastruttura

DA CHRISTIAN RATHGEB,
CUSSEGLIER GUVERNATIV

Nagin auter chantun na dovra uschè savens il sustegn da l'armada svizra sco il chantun Grischun. Bunamain mintga onn è noss bel chantun muntagnard tutgà da gronds eveniments da la natira. Nunembli daivla resta la bova enorma dal Piz Cengalo en la Val Bondasca l'onn 2017 cun sias consequenzas ch'ins vesa anc oz. Ma er ils incendis da guaud en il Mesauc, las bovas da l'Engiadina bassa e da la Val Parghera a Domat ans restan en memoria ed han laschè enavos lur fastizs. Mintgamai immediatamain ed en moda nuncumplitgada ha l'armada mess a disposiziun tar tals eveniments sias truppas sco er ils meds duvrads. Plinavant prestan var 5000 appartegnents da l'armada onn per onn lur servetsch per segirar il Forum economic mundial (WEF) a Tavau. Vitiers vegnan nundumbraivels dis da servetsch per sustegnair grondas occurrenzas da sport sco ils campiunadis mundials da skis alpin da la FIS, cursas da skis da la cuppa mundiala u il maraton da passlung da l'Engiadina. Senza il sustegn da l'armada na fissi betg pussaivel da realisar talas occurrenzas.

Cun il model directiv militar mussain nus d'ina vart quant impurtanta che l'armada svizra è per noss chantun, da l'autra vart vulain nus investir en la cultura da la collavuraziun en la rait nazionala da segirezza – latiers tutgan en il Grischun – supplementarmain a l'armada – la polizia chantunala, ils pumpiers, ils fatgas da sanadad,



la protecziun civila, tut ils manaschis technics e las cummissiuns per ils privels da la natira. Il chantun Grischun sa preschenta cun il model directiv envers Berna sco chantun che stima l'armada.

Quest posiziunament è impurtant perquai ch'el guida a mantegnair plazzas da lavur en il chantun. Actualmain existan 150 plazzas da lavur civilas e militaras da l'armada. Supplementarmain generescha la preschientscha militaravur ed entradas per il mastergn indigen cun quai che l'armada cumpra vivondas tar purschiders locals per alimentar ils appartegnents da l'armada. Er l'hotellaria profitescha essend che var 50 000 pernottaziuns vegnan fatgas ordaifer ils alloschis federals. Ultra da quai na dastgan betg vegnir sutstimads ils effects che regurdanzas positivas ed in bainvegna amiaivel tras la populaziun grischuna pon avair per il turissem grischun. Tuts dus èn nossa carta da visita e recumondan noss bel chantun sco destinaziun da vacanzas.

Mes giavisch èsi perquai che la populaziun grischuna chapeschia

la preschientscha da l'armada sco factur dal success da l'economia publica e reconuschia er la valorisaziun che vegn generada da quai. L'economia grischuna sco er las autoritads chantunales e communalas duain furnir lur contribuiziun cun reconuscher la plivalur da l'instrucziun da la direcziun militarav.

Quest confess per il sistem da milissa è elementar. La basa da quel è gea la conscienza ch'il burgais surpiglia persunalmain sia responsabladad envers la cuminanza e s'engaschia persunalmain per la protecziun e per la segirezza da la Svizra. Il sistem da milissa promova la coesiun entaifer la Svizra cun unir umans giuvens da tut las parts da la Svizra, da tut las culturas, regions linguisticas e classas da furmazion e cun als focussar sin ina finamira cuminaivla. El è l'expressiun da la Svizra sco naziun fundada sin la voluntad politica e represchenta ina plivalur per ils pertutgads, per lur conturns sco er per l'armada. La societad e l'economia profiteschan da l'instrucziun militarav e da la furmazion da la persunalitad. Grazia a quai ch'ils appartegnents da l'armada èn francads fermamain en la vita civila, san els tge valurs che ston vegnir protegidas.

Il model directiv militar dal chantun Grischun è l'emprim model directiv da quest gener en Svizra. El sa drizza a tut ils commembers d'autoritads che s'occupan da dumondas da segirezza, ma er a Vus, stimadas burgaisas e preziads burgais interessads. Beneventai cun mai l'armada svizra en noss chantun.